

MLADA POTA

GLASILO SLOVENSKE MLADINE

Leto II.

Izhaja štirnajstrednevo. — Naročnina letno 20 Din, četrtletno 5 Din, mesečno 2 Din. Za inozemstvo dvojno. — Ček. račun 17.092. — Uprava Rozka Štefan, Kopalniška 3. — Lastnik, izdajatelj in odgovorni urednik Adrijan Janc, Bleiweisova 3. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Št. 3a

Vzrok, da so „Mlada pota“ izšla po dvemesečni zamudi, leži popolnoma izven naših moči. Prosimo, da to upoštevate in ne krivite neutemeljeno uredništva in uprave.

Opozarjamo vse naročnike, da je z zadnjo številko pokleklo prvo četrtletje. Zato smo tej številki priložili položnice za obračunanje nadaljnje naročnine.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

Za demokratizacijo „Mladih poti“

Pričeli smo izdajati list „Mlada pota“ z namenom, da nudimo vsem razkropljenim delom napredne slovenske mladine priliko, da se med seboj spoznajo, se med seboj povežejo, aktivizirajo v svojih mladinskih, strokovnih, kulturnih in sportnih organizacijah, da najdejo po lastnih izkušnjah prava pota za svoje delo, da so ji kažipot na njihovi življenjski poti, ki je pot borbe. „Mlada pota“ so pravilno zaslutila in domela težnje mladega slovenskega pokolenja. In ta mladina je spoznala, da je ta list njeno glasilo. Pot „Mladih poti“ do mladine in pot mladine do „Mladih poti“ ni bila zato ne težavna ne dolgotrajna.

Danes lahko z veseljem ugotovimo, da so med njima vrženi temelji močnih vezi, ki jih ne bodo mogli porušiti nikaki zunanji vplivi, ker so zgrajeni na življenjskih potrebah slovenske mladine.

To dejstvo nalaga „Mladim potom“ nove dolžnosti. Ni pravilno, da bi v listu, ki je postal last vse slovenske mladine, smelo v zadnji besedi odločati uredništvo. V času četrtletnega dela, ki leži za nami, smo prejeli od svojih čitateljev nebroj predlogov in kritik našega dela. V tem času se je javilo precejšnje število agilnih poverjenikov in dopisnikov. Po večjih krajih smo organizirali razpečevalne in dopisniške odbore. Ali naj ne damo vsem tem agilnim tovarišem, ki so v mnogo tesnejšem kontaktu z našimi čitatelji, kot je to mogoče uredništvu, nobene pravice do soodločanja pri listu, ki je baš toliko njihov, kot urednikov? Ne! To bi bilo res proti vsem principom demokracije.

Zato smo se odločili za demokratizacijo „Mladih poti“. Hočemo dati „Mlada pota“ v roke mladini sami.

V ta namen ustanavljamo konzorcij, ki naj od sedaj naprej izdaja „Mlada pota“ in ki bo imel pravico v končni besedi odločati o pisanju in delovanju „Mladih poti“ in vršiti kontrolo nad upravo in denarjem, pa tudi dolžnosti v svojih področjih skrbeti za organizacijo poverjeništev in dopisniških odborov.

Zato pozivamo vse tovariše, ki so se dosedaj kakorkoli izkazali v delu za „Mlada pota“ in so pripravljene uživati pravice in vršiti dolžnosti člana konzorcija, da se nam pismeno javijo. Vsem obstoječim odborom pa nalagamo, da nam pošiljajo utemeljene predloge za člane konzorcija v svojem kraju. Iz vsakega večjega kraja sprejmemo po enega ali največ dva. Imena članov bomo objavili v listu. Zastopani morajo biti vsi sloji mladine, delavci, vajenci, kmetje, dijaki, in to fantje in dekleta!

In to taki tovariši, ki so v najširših krogih znani kot aktivni ljudje, ki imajo interes za mladinsko borbo, ki so se v tem kakorkoli izkazali, ki so vplivni, delavni in zanesljivi.

Datum prve seje konzorcija, ki se bo vršila aprila mesecav Ljubljani, bomo še določili.

Pogled na mednarodni politični položaj

Če pogledamo danes v dnevno časopisje vidimo vsak dan nove zveze, nove pakte, nove mirovne in druge mednarodne konference. Za nas je važno, da vemo, zakaj ti pakti nastajajo in propadajo, kje so vzroki te vseobče nesigurnosti in mrzlične delavnosti, ki je značilna za današnjo mednarodno politiko.

V dobi svetovne gospodarske krize giblje mednarodno politiko vedno bolj vprašanje vojne ali miru. Države se vedno bolj združujejo na eni strani v skupino, ki hoče vojno, na drugi v skupino, ki hoče mir.

Na čelu prve skupine stoji fašistična Nemčija. Po prihodu „narodnega socializma“ na oblast je Nemčija prekršila že nešteto mednarodnih mirovnih pogodb. Od teh prekršitev sta najvažnejši dve: l. 1935. je uvedla splošno vojaško dolžnost, česar po versajski pogodbi ne bi smela; letos pa je s svojim vojaštvom zasedla svoje obmejno ozemlje, česar po lokarnski pogodbi ne bi smela. Ta dva slučaja, ki sta najmočnejše vznemirila vso svetovno javnost, sta le člena v verigi sistematičnih priprav za novo vojno. Narodni socijalizem je v zadnjih treh letih, odkar je na oblasti, ustvaril v Nemčiji največjo kemično — vojno industrijo na svetu, motoriziral nemško armado, dal zgraditi celo vrsto vojaških cest, mostov, radio postaj, vojnih luk itd. Vsemu temu brezmejnemu oboroževanju pravijo nemški fašisti „svoboda nemškega naroda“. Značilno za smer, v katero hočejo udariti je to, da nočejo podpisati nenapadalne pogodbe z Rusijo, vsem drugim sosedom pa ponujajo mir za 25 let. Prav tako je značilen za nemški fašizem govor nemškega ministra Gøbelsa, v katerem je pred kratkim izjavil: „Druge države imajo kolonije in vsega, mi pa nimamo nič. Tako ne gre več dolgo naprej, nekoč mora lonec počiti.“ Tako govorijo in delajo fašisti vseh dežel. Oni nočejo izboljšati doma razmer, nočejo dati delavcem višjih mezd na račun kapitala, nočejo odpraviti monopola, znižati davkov za kmete in obrtnike in jih zvišati za velekapital in veleposestva. Oni se hočejo oborožiti, podjarmiti druge narode, živeti od dela njihovih rok in tako povečati profite svoje gospode. Fašizem hoče z vojno „reševati“ krizo.

Drugo največjo nevarnost za svetovni mir predstavlja fašistična Italija in fašistična Japonska. Italija hoče podjarmiti abesinsko ljudstvo, Japonska skuša preko kitajskega osvoboditi celo Azijo. Poleg teh treh največjih nevarnosti za svetovni mir, je še cela kopica manjših držav, kakor n. pr. Madžarska in še marsikatera druga, ki je vsak dan pripravljena spustiti se v kako vojno pustolovščino.

Nasproti skupini držav, ki pripravljajo takojšnjo vojno, ali ki so že zapletene v vojno kakor Italija in Japonska, so države, ki hočejo mir. V to skupino spada zlasti Francija, Rusija, Čehoslovaška in Rumunija. Francija je pred kratkim podpisala nenapadalni, varnostni pakt z Rusijo. Pakta slične vsebine sta podpisali z Rusijo tudi Čehoslovaška in Rumunija. Ti pakti niso prazne cunje, ampak pomenijo važno zmago v borbi za mir. Za njimi stoji ogromna večina ljudstev navedenih držav. Prav to ljudstvo je te pakte zahtevalo in čuva, da se bodo izvajali. Če bi bili ti pakti tako brezpomembni kakor nekateri mislijo, zakaj potem noče podpisati Nemčija sličnega pakta z Rusijo, zlasti ker ga ji je Rusija že često predlagala? — Med državami za mir so danes

tudi Združene države severne Amerike (USA) in Anglija. Znana je Rosveltova poslanica proti fašistični Italiji in njenemu vpadu v Abesinijo. Prav tako je znana politika Anglije, ki čuva nad ravnotežjem sil v Evropi in se nagiba zdaj k Nemčiji proti premoči Francije, zdaj proti Nemčiji za ohranitev miru. — Vidimo, da je velika večina držav za mir. Proti tisoč milijonom prebivalcev Rusije, Francije, Anglije, USA, Čsr. itd. stoji dobrih sto milijonov iz držav, ki hočejo vonjo. Če pomislimo, da je tudi v fašističnih državah velika večina ljudstva za mir, potem vidimo, da je danes ogromna večina človeštva za mir. Mir je v interesu človeštva.

Jasno je, da ti dve skupini držav nista tesno združeni in da je tisoče nasprotij med njimi samimi; n. pr. Nemčija in Italija imata nasprotujoče interese radi Avstrije in ureditve Podonavja. Toda čim bolj stopa v ospredje vprašanje vojne ali miru, tem bolj se oblikujeta ti dve skupini. Omenimo naj le prijateljske odnose med Japonsko in Nemčijo, na sodelovanje njihovih kulturnih krogov, gospodarskih krogov in generalnih štabov. O priliki krvavega puča vojnih krogov na Japonskem letos koncem februarja so v Berlinu ploskali in govorili o „zmagi aktivizma in odločnosti na Japonskem.“ (Pač je bil naperjen proti sedanji japonski vladi in proti veliki večini japonskega ljudstva, ki je proti takojšnjemu nadaljevanju vojne na Kitajskem in proti napovedi vojne Rusiji, kakor to hočejo šovinistični vojaški krogi.) Za odnos med Italijo in Nemčijo naj navedemo to, da je Nemčija najodločnejši načelni nasprotnik sankcij proti Italiji in da jih sploh ne uvažuje. Za Nemčijo borba proti sankcijski politiki Društva narodov ni le pomoč Italiji, temveč tudi sebi: polom sankcij pomeni zanj dragoceno izkušnjo in ohranitev za njene bodoče vojne podvige.

Še ene značilnosti ne smemo izpustiti izpred oči, ko opazujemo ti dve skupini držav. V skupini za vojno so države, v katerih gospoduje avtoritativni režim, diktatura, fašizem. Nasprotno so v drugi skupini države, kjer vlada demokracija, svoboda, soodločanje ljudstva pri državnih poslih. Zunanja politika držav je najtesneje povezana z njihovo notranjo ureditvijo. Danes pomeni teror na znotraj vojno na zunaj. Pravilno je izjavil Rosevelt v že omenjeni novoletni poslanici 1936., da fašizem pomeni vojno. Zato je danes dosledna borba za mir tudi borba za demokracijo.

Halo, živo človeško telo na razpolago.

Po Pragger Presse s 13. marca 1936 citiramo tale članek:

V ponižnem pismu se nas naproša, da objavimo brezplačno sledeči inserat:

Dajem svoje življenje v najem

Ponujam se kot brezposelni brez vsake druge eksistenčne možnosti za vse kemijske in znanstvene eksperimente — kakršnikoli že so. E. M.

Prošnja za brezplačen inserat je utemeljena s tem, da je E. M. 35 let star, od 1932. brezposelen, brez vsakih sredstev, oče osmih otrok, v starosti 2—12 let. Da bi svojim otrokom vsaj nekoliko pomagal, bi se sedaj rad vdinjal kot človeški morski prešiček za „eksperimente“...

Dijaki

Klasična gimnazija v Št. Vidu nad Ljubljano

Mislím, da je tudi glas z naše gimnazije umesten in potreben, potreben zato, da zve javnost in tisti, ki zavod upravljajo, da se tudi zavodovi gojenci živo zavedajo, da ni vse prav in dobro in v soglasju z božjo voljo, kar se v zavodu dogaja.

Kar se šole tiče, je naša gimnazija podobna vsem drugim. Učni načrt mora biti enak javnim zavodom in zato je popolnoma umevno, da se mora dijak ubijati s stvarmi, ki so nepotrebne, in katere podajajo profesorji z metodami, ki so bile veljavne pred tridesetimi leti, a so danes popolnoma zastarele. Nič novega tudi ni, če mora dijak spoznavati bajno lepoto latinskih in grških klasikov ob najrazličnejših in najbolj kompliciranih slovničnih oblikah, da je v zgodovini najvažnejša letnica itd. To so stvari, ki so večinoma povsod enake. Eno pa ima naša gimnazija: da se upira in na vso moč brani uvajanja srbohrvatskih učnih knjig.

Bolj zanimivo in važnejše kot šola sama pa je internat, ki je s šolo tesno povezan. Vsi dijaki naše gimnazije so gojenci zavoda sv. Stanislava. Zunanjih dijakov ni. Kakor vsak internat, tako vzgaja tudi ta posebno vrsto dijakov, ker jih obdaja svojstveno vzdušje.

V začetku šolskega leta se zberó vsi dijaki v kapeli, kjer jim gospod vzgojni vodja prebere pravila, katerih prvi paragraf se glasi:

V zavod sv. Stanislava se sprejemajo telesno zdravi in npravno nepokvarjeni mladeniči, sinovi zakonskih staršev, o katerih je upati, da se po končanih študijah posvete duhovnemu stanu.

Po tem se ravna tudi vsa vzgoja od prvega do osmega razreda. Značilno je tudi to, da se med prvošolcem in osmošolcem ne upošteva pri vzgoji nobena bistvena razlika niti leta niti naravni razvoj. To prav gotovo slabo vpliva na mladega človeka in ga ubija.

Hišni red se prične zjutraj z mašo in zvečer se zaključí z večerno molitvijo. Ostali čas pa je razdeljen na večje in manjše dele in precej ga odpade na vsposodne pridige in moralne lekcije, ki so prikrojene po večini tako, da se vzgajajo dober duhovniški naraščaj. Saj kakor pravijo, v duhovski stan ne smejo siliti, a vendar se prepogosto zgodi, da se tak pritisk izvrši. Značilen je tale primer: Nekdo je prosil naj se mu zniža letnina. Ko je prošnja dobil vrnjeno je bral odgovor nekako takole: Ako bo prosilec tako značajan, da bo doplačal ostalo, če ne bo šel v semenišče, se mu prošnja usliši.

Kot vzgojitelji izven šole so postavljeni ljudje, ki so prišli ravnokar iz semenišča in vedo navadno o svetu toliko kot njihovi gojenci. Pogosto je tudi, da so bili sami gojenci tega zavoda. Njim so pravila in hišni red kakor muslimancem koran, da bi skoraj prisegali na nje. Da bi kdo poznal mnogovrstnost mlade duševnosti, ki ravno začne cveteti in se razvijati, ki je ni kar tako mogoče oklepati v okviru paragrafov, to ni niti misliti. Pred njihovo avtoriteto mora kloniti vsakdo, ki ni vzgojitelj ampak le gojenec in zato je umljivo, da vlada med gojenci in prefekti neko protivno stanje. Seveda z leti tudi mlad človek otopi.

To je tudi eden izmed vzrokov, da se je razpasla že od nekaj med višješolci neka duševna otopelost, ki se kaže v tem, da nimajo dijaki nikakega interesa za sodobna vprašanja in sploh probleme, ki jih ne vsebuje ozki in nepopolni okvir učnega načrta. Da je to dejstvo resnično, vidimo prav nazorno iz dela v društvih na gimnaziji. Zavod ima poleg oficijelnih organizacij še svoje posebno društvo „Palestra“, ki ima tudi svoj rokopisni list „Domače vaje“. Kljub temu, da imajo dijaki možnost dela ne delajo ali delajo brez interesa, zato se vedno bolj očituje želja naj že to životarjenje preneha. A to bi bila velika škoda za zavodskega dijaka, ker s tem bi mu bila odvzeta edina možnost samoizobraževanja, ker bi lahko s korenitimi reformami vendarle dosegli pozitivne rezultate.

Samoizobražba in poglobitev v sodobne probleme, ki pretresajo ves svet, pa sta tudi dijakom iz Št. Vida nujno potrebni, ker bo tudi on stopil nekoč v resnično življenje, katerega danes komaj sluti, ker so vsi zunanji vplivi strogo cenzurirani in kontrolirani. Življenje pa gre svojo pot in zato ni čuda, da marsikateri razočaran zaide na pot vsestranskega propada ali tudi duševne otopelosti. Drugi pa spoznajo že v zavodu, da je svet le drugačen in ti se razvijajo v močne odporne duhove, ki pa navadno ne najdejo dobre besede in razumevanja pri svojih vzgojiteljih. Ljubši jim je mehak material, ki ga lahko po svojih željah izoblikujejo.

Za ilustracijo se naj še dotaknem uprave zavoda. Dijakov na zavodu je okrog 350. Vsa bi moral plačati 6000 Din. Vendar je marsikomu letnina znižana na 3000 do 5000 Din. Nekateri plačajo tudi manj ali so celo zastoj. Poleg tega ima zavod zemljo in nekaj privatnih hiš, ki jih oddaja v najem. Hrana, dijaška namreč, pa je vedno slabša, tako da so obolelosti na prebavilih vedno pogostejše. Pogovori z uslužbenci tudi pričajo, kako slabo in neokusno, da, nehigijenično se hrana pripravlja. Vendar temu ni pomoči, ker vsakdo, ki se pritoži, dobi očiitek nehvaležneža ali „za vas je še to predobro“. A to je eno izmed važnih vprašanj zavoda, ker ni nikaka „milost božja“ da je kdo dijak zavoda, kakor trde nekateri naši predstojniki, ampak je zelo zvezano z našimi gmotnimi sredstvi in z našim življenjskim vprašanjem, pa bodisi z duhovnega ali fizičnega ozira.

Gojenec.

Tehniška srednja šola

Nedvomno vas bo zanimal pojav, ki je gotovo edinstven na naših srednjih šolah. Je to že tradicionalni spor med gradbenim ter strojnim in elektrotehničkim odsekom tehniške srednje šole.

Kdor ne pozna razmer na našem zavodu, bo vprašal odkod ta nesporazum. Vprašali boste gradbenika, zakaj ne bi bil predsednik katerekoli organizacije elektrotehnik. Začudeno vas bo pogledal ne da bi našel odgovora na vaše vprašanje. Pri volitvah bo volil proti strojno-elektrotehničnemu kandidatu pa naj si je ta priznan kot požrtvovalen borec za dijaško stvar.

Kot sem omenil, je ta borba že tradicionalna ter je posledica nasprotja prejšnjih šolskih generacij. Vzrok tega razkola nam ni znan. Nedvomno je temu mnogo doprineslo zapostavljanje gradbenega odseka s strani strojnikov in elektrotehnikov pa tudi njihovih profesorjev. Profesorji strojno-elektrotehniških odsekov še sedaj svetujejo svojim slabim dijakom, naj se vpišejo v gradbeni odsek, kjer bodo lažje shajali. Naravno je, da se ti čutijo omalovaževane medtem, ko jih ostali gledajo zviška. Zato si pri vsaki priliki poiščejo zadoščenja.

Kam vodi to grupiranje smo že večkrat videli, posebno v društvenem življenju naših organizacij. Te so postale pravo torišče medsebojnih bojev. Nihče ne dela za njih razvoj, v njih vidijo le orožje v borbi proti tovarišem. Ni čudno, da je v takih razmerah društveno življenje domala izumrlo.

Dovolj imamo primerov te nezdrave borbenosti. Naj omenim lanski občni zbor F. S. Seveda sta bili samo dve listi: strojno-elektrotehniška in gradbeniška. Ti so bili v manjšini in videč, da so brez izgledov na zmago, so demonstrativno zapustili občni zbor ter vložili pri direktorju priziv, češ, da se ta ni vodil v redu. Sklicali so nov občni zbor, ki se je vršil pod nadzorstvom direktorja ter se tudi brez vsakega incidenta zaključil. In kako je delal ta odbor nam najbolje pokaže izjava predsednika na letošnjem občnem zboru: „Delali smo malo (nič!), ker se ni dalo delati“.

Tako propada podružnica F. S. od leta do leta in vse to vsled nesoglasja med člani. Mesto da bi volili najsposobnejše in najdelavnejše ljudi izbiramo fanatike, ki jim društvo ni nič drugega kot sredstvo za doseg osebni težnji in podžiganja sporov med dijaki.

Tudi v razvoju komaj ustanovljenega aero-kluba je ta spor ena glavnih ovir. Že takoj po ustanovitvi so se pričele borbe. V odboru so bili izključno sami elektrotehnik. Strojnik so molčali med tem, ko je med gradbeniki vrelo. Pred Božičem je bila na izrednem občnem zboru izrečena nezaupnica komaj sestavljenemu odboru.

Medtem, ko so se čas in moči izrabljale v medsebojni borbi, je delo v delavnici malone počivalo. Delali so le redkoštevilni pristaši starega odbora. Prav je dejal pokrovitelj kluba, prof. Nardin: „Več pravega dela in manj besedi!“

Koliko bi lahko med tem naredili, koliko koristili sebi in drugim. Borili smo se, ne da bi vedeli zakaj in po vsaki borbi smo bili slabši, vedno so bile potrebne žrtve. Nismo se zavedali, da nas čaka isti življenjski boj, iste težave, da imamo skupnega sovražnika, tako gradbeniki kot strojniki in elektrotehnik. Ali res ne bomo spoznali tega, kar je spoznalo nešteto drugih — Le v slogi je moč!

Vsi tehnik stojimo sedaj pred trenutkom, ko se bo odločila naša bodočnost, naša življenjska pot. Tovariši iz Beograda, Zagreba in drugod nas pozivajo, naj vstopimo z njimi v borbo za pravico mladine, za njeno enakopravnost. Zahtevali bomo to, do česar imamo pravico, to kar se nudi vsakemu srednješolcu — pravico do vpisa na univerzo.

Da dosežemo ta cilj je predvsem potreben sporazum med nami.

Vsebina te številke:
 Za demokratizacijo „Mladih poti“ —
 Mednarodni politični položaj — Mirovni kongres
 v Bruxellesu — Dijaki — Delavci — Vajenci —
 Kmetje — Dekleta — Kultura — Sport — Vesti.

Mladina hoče mir

29. februarja in 1. marca je 316 delegatov iz 23 držav na kongresu za mir v Bruxellesu, kamor so se zbrali na poziv nekaterih znanih pacifistov kakor so: Lord Cecil, Selma Lagerlöf, Romaine Rolland, Victor Bach, Jaques Delahoché in drugih povedalo svoje mnenje. Tudi hrvaška in srbska antifašistična in pacifistična društva so poslala 5 delegatov, žal pa so slovenska društva tako revna, da niso mogla zbrati toliko denarja, da bi poslala svojega zastopnika. Pač pa so poslala solidarnostno brzojavko. Delegati na kongresu so predstavljali 220 mladinskih organizacij, raznega svetovnega in političnega prepričanja s skupno 15 milijoni članov.

15 milijonov mladih ljudi je povedalo, da je mladini potreben mir in da se bo znala boriti za njega. Obsodili so napadalce v Afriki in Kini in pozdravili sankcije ter zahtevali njih razširitev. Posebno važen je bil govor delegata italijanske antifašistične mladine, v katerem pravi: „Italijanska mladina noče afriške vojne. Ona ve, da to ni izhod iz njene situacije. Ve, da je samo borba proti fašizmu, borba za mir.“

Prav tako važna sta bila govora predstavnikov nemške katoliške mladine in antifašistične mladine iz Avstrije. Reševali so vprašanja sredstev in poti borbe za mir, o katerih mora pa mladina vseh držav v svojih organizacijah razmišljati in postaviti stvaren načrt dela za ohranitev miru. Sprejeli so soglasno resolucijo, v kateri obsoja mladina vsega sveta vsako tlačjenje zlasti mladih ljudi radi njihovega svetovnega, političnega in verskega prepričanja, vsako preganjanje in kulturno nazadnjaštvo sploh.

Odgovorili so Musoliniju na njegov „Apel študentom“, v katerem jih poziva, da obsodijo politiko sankcij. Naglašajo, da je našel odziva med mladino. Toda tako, da bo mladina še pojačala borbo za ohranitev miru in mednarodne pravice, nastopila proti trgovcem s topovi in petrolejem, podpirala Društvo narodov, ter pomagala napadenemu abesinskemu narodu.

Poziv, ki ga bruxelski kongres pošilja v svet mora zbuditi vso mladino, ki stoji še pasivno ob strani, poziv: „Ustvarimo skupnost živih, da ne bomo v skupnih grobovih ustvarili skupnost mrtvih.“

Pokadili so lani v Ljubljani in okolici za 33 milijonov 361.000 Din tobaka. Predlani so pokadili za 38.500.000 Din, pred krizo pa celo za 45 milijonov dinarjev.

Kultura

Knjige in časopisi

Mirko Jeleničič: Dječurlija.

Biblioteka Glasa omladine je izdala v knjižici Jeleničičevo Dječurlijo. Mesto predgovora je pesem „Fakini“, katero smo priobčili v zadnji številki „M. P.“. Opisuje življenje otrok, ki se delijo v dve grupi: eni poleti hodijo bos, v razredu so navadno najslabši, kradejo jabolka, obleko jim krpajo, stanujejo po kletah, vedno so na cesti itd. Drugi pa poleti niso bos, v šoli so najboljši, imajo guvernante, starši so bogati, obleko dobivajo novo itd. Skupna lastnost obeh pa je: eni sovražijo druge. „Dječurlija“ prihaja v stik z raznimi „nezaželenimi stvarmi“, katere jim vedno nekaj vsiljujejo, kar oni imenujejo vzgoja. Iz teh odnosov se rodijo razne dogodivščine, katere opisuje — ki so tako tipične, da skoro vsak vidi sebe. S preprostimi besedami nam približa otroka — pokaže res pravo življenje. Knjiga stane 5 Din in jo priporočamo. (Glas Omladine, Zagreb, Jurišičeva 1a).

Prof. Stj. Pavletič: Radnička muzika.

11. številka Popularne biblioteke Po-bi obravnava delavsko glasbo, kjer v uvodu avtor povdarja važnost delavskih glasbenih in pevskih društev, v katerih naj delavska pesem poveže člane v čvrsto zajednico, goji in usmerja čustva ter razredno zavest. Razpravlja o razvoju glasbe — utemeljuje trditev, da potrebe družbe določajo cilj in oblike glasbe ter povdarja važnost besedila. Odločno nastopa proti kiču v umetnosti in šlagerom, ki uspavajo ljudi s sladkimi melodijami, ki prikrivajo resničnost. Tej lažni umetnosti je nasprotna delavska umetnost, ki kaže resnično življenje in budi množice v borbo za pravice. Obdela prilike, kakršne so pri nas, daje navdila delavskim zborom — orkestrom, kaže silo — umetniško vrednost naših narodnih pesmi, zlasti tistih, ki dajejo vero v bodočnost in kažejo odpor kmetov proti izkoriščevalskim grofom. Posebej opozarjamo na poglavja: kako se vodi zbor, orkestre, kako se zbirajo pesmi za delavsko mladino, ki jih naj prečita vsakdo, ki se zanima za glasbo, posebno člani delavskih kulturnih, glasbenih in pevskih društev. Naroča se pri Popularni Biblioteki, Zagreb, Deželičeva 49. Cena 2 Din.

Prof. Đuro Bratić: Biologija i napredak.

Pri „Popularni biblioteki“ (Zagreb, Deželičeva 49) je izšla nova knjižica (št. 12—13) „Biologija i napredak“. V precej jedrnatem slogu podaja nauk o življenju, o razvoju, svojstvih in sestavi rastlin, živali in ljudi. Vse od postanka življenja do visoko razvitega človeka nam podaja osnovne pojme te važne panoge znanosti in nas uči te probleme pravilno gledati. Knjižica ima 64 strani, je hrvaška in ima sledeča poglavja: „O postanku živih bitij“, „Izvor človeka in človeške skupnosti“, „Biologija in družba“. Na koncu pa ima tolmač, ki razlaga vse težje izraze in tujke. Ker knjižica obravnava vprašnje, ki ga moramo vsi poznati, jo toplo priporočamo. Cena 4 Din.

Film

Petrograjske bele noči

vrtijo v Ljubljani. Obdelan je po Dostojevskem. Jegor, talentirani umetnik noče služiti plemičem kot hlapec in razveseljevač, a svojo iluzijo o svobodi plača z velikim trpljenjem in razočaranji. Končno pride do prepričanja, da ni nikogar, za kogar bi ustvarjal umetnost. Njegov tovariš, ki se uklanja gospodi se proslavi, a on ponižan in obupan beži iz svojega stanovanja od umirajoče žene in prerano dozorele hčerke in čuje, kako povorka robijašev na poti v Sibirijo poje njegovo pesem. Dobro je obdelana misel, kako je umetnost odvisna od denarja in mogočnikov in da je prava umetnost danes tlačena. Tudi glasbeno je ta ideja v vodilnem motivu dobro podana. Med piskajočim tonom zavija melodija kot jok v brezupni puščavi. Vendarle pa so nam nekateri drugi ruski filmi povedali mnogo več in tudi umetniško stojijo nad tem.

Razdelitev zemlje v Španiji.

85% španskega prebivalstva, ki živi od poljedelstva posedujejo vsega 15% zemlje; to so dninarji, bajtarji in mali kmetje. Ostalih 15%, ki odpadejo na veleposestnike, imajo ostalih 87% obdelane zemlje. Od teh je 1% (50.000 posestnikov), ki posedujejo več zemlje, kot vseh ostalih 99%. (Milos, Problemes agraires).

Sport

Olimpijada preložena

Župan mesta Philadelphia v USA, David Wilson je poslal predsedniku mednarodnega olimpijskega odbora v Parizu, Baillet-Latourju, brzojavko, v kateri predlaga, da bi letošnje olimpijske igre preložili iz Berlina v Philadelphio. V pariškem tisku, posebno v konservativnem, zelo razmotrivajo vprašanje, ali se naj Francija pri sedanjem položaju udeleži olimpijskih iger v Nemčiji. (Pragger Presse 13. 3. 1936).

Planica

15. marca t. l. so se vršile na Planiški skakalnici tretje mednarodne skakalne tekme. Vodstvo teh tekem je letos prešlo od JZSS na društvo „Planica“, ki se je osnovalo pričetkom letošnje smučarske sezone. To društvo je z lastnim kapitalom popolnoma preuredilo in povečalo veliko skakalnico ter poskrbelo tudi za reklamo. Že mesece pred prireditvijo je dnevno časopisje pelo slavo veliki skakalnici, bila je predmet, o katerem se je poslednje čase največ pisalo. Sodelovali naj bi najboljši skakači sveta in vsi smo z zanimanjem spremljali pogajanja prireditelja z norveškimi zvezdami. Ti so pristali na svojo udeležbo in uspeh je bil zagotovljen. Med tem, ko je društvo sklenilo z norveško smučarsko zvezo pogodbo za skoke na 60 metrski skakalnici so naši časopisi (z vednostjo društva „Planica“) pisali o fantastičnih znakah do 120 m. Šele zadnje dni je društvo obvestilo Norvežane, da mala skakalnica vsled slabih snežnih razmer ni uporabna in se bodo skoki vršili na veliki skakalnici vendar ne s polnim zaletom. Norveška sm. zveza je na to pristala vendar z omejitvijo, da ne bodo najdaljši skoki presegali znamke 80 m. O teh pogodbah ni bila naša javnost niti malo poučena in vsi smo bili prepričani, da je stvar najlepše urejena. Toda med organizatorji in Norvežani je prišlo do nesporazuma in tako je vseh 15.000 gledalcev zaman nestrpno pričakovalo glavne atrakcije dneva — Norvežanov. Videč, da se njena pričakovanja ne bodo uresničila, je pričela množica ogorčeno demonstrirati in norveška zastava je že bila na tem, da sramotno zdrči z droga. Ogorčenje neinformirane množice je bilo razumljivo, vendar Norvežanov ne zadene prevelika krivda. Res je, da so se istega dne vršile na Norveškem skakalne tekme, kjer so skušali postaviti 100 m. Zato je njihovo stališče napram naši prireditvi popolnoma razumljivo. Le bomo odkriti. Tudi mi ne bi dovolili našim tekmovalcem, da bi na tujih prireditvah postavljali rekorde v istem trenutku, ko se ta skuša doseči doma. Če bi bili gledalci pravočasno poučeni o tem bi gotovo mirneje vzeli na znanje odpoved Norvežanov, ki so res igrali z odkritimi kartami. Krivda zadene le vodstvo prireditve, ki je Norvežane porabilo kot reklamno sredstvo in očigledno je, da je bil sport postranska stvar.

Dol z znanostjo! Živio nevednost!

Nacional-socialistična vlada je izdala novo listo pisateljev, ki jih je „dala na indeks“ Med njimi čitamo tudi ime: Ernst Haeckel. Haeckel je bil eden največjih nemških znanstvenikov prejšnjega stoletja. Z 31 leti je bil imenovan za univerzitetnega profesorja, in predaval zoologijo (živaloslovje). Njegovi izsledki na polju darwinizma in razvojne teorije so odprli znanosti neslutene možnosti raziskovanja postanka človeštva in živalstva. Jasno je, da današnja prirodoslovna znanost temelječa na trdnih Haeckeljevih temeljih popolnoma pobija vse fašistične budalosti kot raso teorijo, nemško Herrenrasse in slično. Zato mora pač fašizem nastopiti proti znanosti in jo — prepovedati.

Narodna banka.

Narodna banka je imela lani 33,7 milijonov Din, predlanskim pa 31,4 milijone Din čistega dobička. Od tega dobi 10 milijonov država za udeležbo na dobičku, 21,8 milijonov Din pa ostane delničarjem.

Štrajk tehnikov v Varšavi.

Štrajk študentov politehnične visoke šole v Varšavi, se je po trodnevem trajanju zaključil. Stavkajoči so danes opoldne zapustili poslopje, ker jim je senat zagotovil, da bo ugodil njihovim zahtevam po znižanju šolnine in taks. Potem, ko so zapustili poslopje, so napravili obhod po glavnih ulicah, vendar pa jih je policija razgnala. V zadnjih urah štrajka so študentom, ki so od vsega začetka radi

policijske zapore bili brez hrane, iz več malih aeroplanov varšavskega Aero-kluba vrgli s padali 2000 zavojev živeža na dvorišče poslopja. (Pragger Presse 12. 3. 1936).

Nizozemski študenti za demokracijo.

Študentske organizacije različnih političnih in verskih opredeljenj so se združile v „Splošno demokratično študentsko zvezo“. Pristopile so naslednje organizacije: S. V. A. (Študentska mirovna akcija), V. D. I. O. (Svobodomiselna demokratična mladinska organizacija), J. L. B. (Mlado-liberalna zveza), A. F. S. C. (Antifašističen študentski komite), V. C. S. B. (Svobodna krščanska študentska zveza) S. D. S. C. (Socialdemokratični študentski komite).

Ameriški vojni proračun.

Skupščina je sprejela proračun za vojsko 540 milijonov 146.506 dolarjev (50 milijonov več kot lani). Samo z razliko pred letošnjim in lanskim proračunom bi lahko zgradili 1350 trostanovanjskih hiš ali pa za tekoče leto preskrbeli četrto milijona ljudi.

Odgovori uredništva

Angela Š., služkinja, Ljubljana. Razveselili smo se, da si se odzvala pozivu na mlade služkinje za sodelovanje in dopisovanje v naš list. Ker pa smo že v dveh številkah razpravljali o služkinjah, nismo mogli dopisa priobčiti. Priti morajo do besede še druga dekleta. Opozorili bi te le, da nam prihodnjič pišeš, namesto o splošnem položaju služkinj, o kakšnih zanimivih dogodkih iz svojega življenja, o kaki krivici, ki te doleti, ali o uspešnih borbah za izboljšanje, da se bodo druge na tvojem primeru učile, ali o poselskih organizacijah in njihovih akcijah.

F. J., vajenec, Ljubljana. Tvoja pesmica „Brez posla“ je premalo podprta z dejstvi iz življenja brezposelnega, in govori preveč na splošno o gorju in nesreči. Omenjati bi moral v čem je gorje in nesreča brezposelnega.

Pesnice „Svoboda“ pa nikakor ni mogoče priobčiti. Saj vendar veš, da o taki lepi svobodi danes niti misliti ne smeš, kaj šele, da bi o njej pisal. — Bolj bi si želeli dopisa o dogodkih iz vašega življenja, vaših akcijah, vaših organizacijah in vajeniških domovih. — Vsekakor se pa oglasi čimprej ob uradnih urah v uredništvu, da se o vsem tem podrobneje pogovorimo.

Po-točič, kmetijski fant, Posavje. Tvoj dopis opisuje splošen položaj viničarske in vinogradniške mladine. Čeprav je dopis zelo podroben in podprt z dejstvi, ga vendar nismo mogli priobčiti, ker nam splošen položaj te mladine opisuje članek v eni prejšnjih števil. Življenje viničarjev in bajtarjev, ki se preživljajo s krpo vinograda je pa v glavnem enako pri vas v posavskih gričih, v Halozah, dolenskih vinogradih in Slovenskih goricah. S tem pa še ni rečeno, da nam je dopis iz vaših krajev nepotreben. Nasprotno! Zelo bi si želeli poročil o vaših dnevnikih dogodkih, vaših načrtih, delu za izboljšanje, bojev in sličnem.

Ljubivoj Ravnikar in Stane Kumar, slikarja, Ljubljana. Vajina pripravljenost za sodelovanje v listu nas je razveselila. Želeli bi, da se zglasita čimprej v uredništvu. Pogovorili se bomo o motivih.

X. J., čevljarški pomočnik, Zlatotčje na Dravskem polju. V tej številki ne moremo priobčiti. Mogoče pozneje. Oglasi se kmalu.

K., brivski vajenec, št. Vid nad Lj. Pišeš nam, da boš v kratkem poslal podrobnejše poročilo. Ko ga sprejmemo, bomo oboje skupno objavili. Torej na delo, tovariš!

Tone Jen..., Ljubljana. Tvoj prispevek „Kje je danes pravica“ bomo po možnosti v kratkem priobčili. Vsekakor bi si želeli še kakih tvojih dopisov. Oglasi se osebno!

Gimnazijec, Ptuj. Tvoj oris gimnazijskega življenja od začetka šolskega leta do danes je, oprosti, nekoliko prepovršen. Jedro je dobro in zanimivo. Poskusi še enkrat stvar obdelati in pazi, da bo toliko razumljivo, da bo tudi Neptujčan takoj razumel v čem je bistvo. V ostalem pa računamo na tvoje stalno sodelovanje.

Uradnika Del. Zb., ki se je oglasil v uredništvu pred enim mesecem, v svrhu sodelovanja vabimo na ponovni pogovor.